

Egynyelvűek kommunikációja a nemek tükrében

Simon Gabriella

ELTE BTK, Nyelvtudományi Doktori Iskola
1088 Budapest Múzeum krt. 4/A
gabo12@citromail.hu

Abstract. A gendernyelvészet, mely a férfiak és a nők diskurzusának eltéréseit kutatja egyre nagyobb népszerűségnek örvend. A szexista nyelvhasználat elkerülése céljából ajánlásokat fogalmazznak meg, kutatócsoportok alakulnak a gender-studies keretében, és a gendernyelvészet bevonult az egyetemi oktatás kínálatába is. Kutatásom az egynyelvűek és a kétnyelvűek kommunikációjának különbségeit vizsgálja a nemek tekintetében. Vizsgálatom kiterjed fonetikai, lexikai, szintaktikai szintekre, továbbá a kommunikatív stratégiákra egyaránt. A jelen kutatás azt vizsgálja, hogy az egynyelvűek diskurzusából nyert korpusz mennyire igazolja a szakirodalmat, illetve miben mutat eltérést a gender-studies eredményeivel.

1. Bevezetés

A gendernyelvészet olyan tudományterület, ami a nemek nyelvhasználatával foglalkozik, és arról gyűjt adatokat, hogy hogyan használják a férfiak és a nők a nyelv különböző modalitásait – beszéd, írás, számítógéppel segített kommunikáció –, a különböző kultúrákban, szubkultúrákban, a magánéletben, és a közélet különböző területein (Huszár 2009). Továbbá koherens egységbe rendezi a különféle tudományterületeknek – orvostudomány, szociológia, pszichológia, földrajz, antropológia – a két nem nyelvhasználatát érintő ismereteit. A gendernyelvészet nemcsak a diskurzusban megnyilvánuló nyelvi, nyelvhasználati eltérésekre mutat rá, hanem azok gyökereire: kulturális antropológia, szociológia, anatómia, demográfia, vallás stb.. A gendernyelvészetrel foglalkozó kutatók feltárják a nemi alapú diszkrimináció nyelvi eszközeit is. Ajánlásokat fogalmazznak meg a szexista nyelvhasználat felismerésére és elkerülésére, például a nemre való utalást kizáró foglalkozásnevek használatának előírásával. A kutatások abban is segítenek, hogy férfiként vagy nőként tudatosabban éljük meg mindennapjainkat, sikeresebben kommunikáljunk egymással, kibontakozhasson az emberi autonómia, és a két nem harmonikusabban élhessen együtt (Huszár 2009).

2. Gender-studies

A nemek közötti lingvisztikai eltérések kutatása kapcsán az igazi áttörést *Robin Lakoff* hozta, aki írásaiban azt fejté ki, hogy a nők helyét a társadalomban már a nevelés folyamatában meghatározza az, hogy a „női beszédre” szocializálják őket. Vizsgálataiban kimutatta, hogy a nők több utókérdéssel, diskurzus jelölővel, „üres” melléknévvel, udvariassági formával, és indirek kéréssel éltek mint a férfiak. (Lakoff, 1975) Lakoff gondolatébresztő írásai számos kutatást inspiráltak. Nyelvészek sora kezdte el vizsgálni a női és a férfi diskurzus diszkrpanciáit különböző lingvisztikai aspektusból.

A **lexika szintjén** *O'Bar* és *Atkins* a nőknek aposztrofált „üres és „feminin” jelzők használatát vizsgálta egy 150 órás korpuszban, amiben női és férfi tanúk tettek vallomást ügyvédeknek. A nyelvészek magas arányban találtak „üres” melléknveket ld:” isteni, vonzó, édes, imádnivaló” a nők megnyilatkozásaiban mint a férfiaknál.

A **káromkodást kifejező lexémák** tekintetében *Lakoff* arra a következtetésre jutott, hogy a nők nem használnak szalonképtelen, tapintatlan kifejezéseket, mi több, ők az eufemizmus szakértői. (Coates, 1993)

Otto Jespersen e tekintetben osztja Lakoff véleményét, mivel szerinte a nők ösztönösen vonakodnak a közönséges beszédétől és sokkal inkább használnak kifinomult, burkolt és kitérő kifejezéseket. (Coates, 1993)

Gomm 1981-es felmérésében angol beszélőket vizsgált, különös tekintettel a káromkodás gyakoriságára. Kimutatta, hogy a férfiak egymás között háromszor annyit, vegyes társaságban meg kétszer annyit káromkodnak mint a nők. (Coates, 1993)

D.C O'Connel hat amerikai, egy német és egy angol korpuszú TV interjú során vizsgálta meg a hezitációs jelenségek, a közbevágás, az utókérdés és az **indulatszavak** arányát a nemek tekintetében. Vizsgálatából kiderült, hogy a nők több indulatszót és utókérdést használtak mint férfitársaik. (O' Connel, 2004)

A **szintaxis szintjén**, többek között, *Edina Eisskovits* a nem standard múlt időt és a „don't” használatát vizsgálta a nemek tükrében és arra a következtetésre jutott, hogy a Sidney-ben élő munásosztályból származó kamasz fiúk nagyobb számban használják a nem standard változatokat, mint a lányok. (Coates, 1993)

A **kommunikatív stratégiát** tekintve *West* és *Zimmermann*, 31 párbeszédet rögzített kávézóknban, gyógyszerárakban és a Kaliforniai Egyetem campusán. A párbeszédék közül 10 zajlott két nő között, 10 két férfi között, és a maradék 11 vegyes párbeszédekben történt. A vizsgálat eredményeképpen elmondható, hogy a férfiak esetében 9 egyidejű beszéd és 46 közbevágás volt, a nőknél ez az arány 0:2 volt. Érdekes megemlíteni, hogy a férfiak egymás között ritkán vágta a másik szavába. A vegyes párbeszédék során viszont a férfiak sok esetben megfosztották a nőket attól a joguktól, hogy beszélhessenek. A nők a vegyes párbeszédék során egyszer sem alkalmaztak egyidejű beszédet, és vártak addig, amíg a férfi befejezi mondandóját.

A vegyes párbeszédéknél a férfiak minimális visszajelzése (**hümmögés**) késleltetett volt. Az olyan minimális visszajelzések, mint :”mhm” vagy „igen”, jelzésértékű lehet az aktív figyelem szempontjából. A férfiak csak rövid szünet beállta után használták ezeket a visszajelzéseket, ami arra enged következtetni, hogy kevésbé voltak érdeklődők, megértők és támogatóak. (Coates, 1993)

Leet Pellegrini kutatásai során azt vizsgálta meg, hogy mennyire nem-specifikus a dominancia és a hozzáértés. Felmérése szerint a párbeszédet azok a férfiak uralták, akik tájékozottsága jó volt. Többet is beszéltek és kevésbé engedték, hogy a másik beszélő átvegye a szót. A tájékozott férfiak hatalmukból kifolyólag dominálták az interakciót, míg a tájékozott nők a kölcsönösségen alapuló **stílust** követték, ami az együttérzésen és a támogatáson alapult. Míg a férfiakon a versenyszellem uralkodott, azzal a céllal, hogy a másik beszélő mondandójára „rállicitáljanak” és a saját véleményüket mindinkább érvényesítsék, addig a nők együttműködő stílust alkalmaztak. Inkább hozzáfűztek a másik gondolatához, mint rombolták volna azt, vagyis támogatóak voltak és nem vágtak közbe. Viselkedésmódjuk visszahúzódó és tapintatos volt, szorgalmazták a **konfliktus kezelést**, a jó társas kapcsolat fenntartását és az eszmecseréket. (Coates, 1993)

Egy nagyon hétköznapi példából indult ki *West*, amikor a doktor-páciens viselkedését vizsgálta nemek szerint. Megfigyelte, hogy az orvosok az esetek többségében félbeszakítják betegeiket, kivéve akkor, ha az orvos nő és betege egy fehér férfi. Azt is hozzáfűzte, hogy ez esetben a nem felülmúlja a státuszt. A kollégák között a férfiak domináltak, eltekintve attól, hogy főnöki, vagy alárendelt beosztásban voltak, míg a nők, főnöki pozícióban sem uralták jobban a terepet a férfiakkal. Míg a férfi orvosok olyan szigorú **utasításokat** alkalmaztak mint: „Feküdjön le! Vegye le!” , addig a női orvosok megnyugtató formákhoz folyamodnak:” Nos akkor csináljunk..”. Alapvetően a „mi” személyes névmást alkalmazták az „ön” helyett. (Coates, 1993)

A **pletyka** információt tekintve sok emberben él az a sztereotípiája, hogy a nők több pletykát áramoltatnak mint a férfiak. *Dr. Nicholas Emler* professzor 300 ember diskurzusát vizsgálta meg , amiből arra következtetett, hogy a vizsgált alanyok nemtől függetlenül a napjuk 80%-t pletykálkodással töltötték, illetve, a sztereotípiának ellentmondóan kétszer annyi pletykainformációt áramoltattak a férfiak mint a nők. (Emler, 1994)

Hazai vonatkozásban *Szvetelszky Zsuzsanna* pletykaszakértő írt monográfiát a pletyka kapcsán. A szerző, olyan koncepciót körvonalaz, amiben ismerhető szereplőkről van szó, lokális viszonylatban burjánzik és nem publikus információt tartalmaz. A hivatkozási alap egy “közös mentális archívum”, ami folyamatos frissítésre szorul. Véleménye szerint a nemek közötti különbség inkább abban nyilvánul meg, hogy a nők több időt szánnak a téma feszegetésére és boncolgatására. Az információ áramoltatás nemtől független jelenség, és mindamellett, hogy a férfiaknak az interperszonális kapcsolat hálózata kevésbé kiterjedt mint a nőké, ezeknek a kapcsolatnak ugyanannyi százalékát töltik ki pletykával mint a nők. (Szvetelszky, 2002)

A **bókok** tekintetében *Holmes* 484 bókváltást vizsgált meg Új- Zéland-i korpuszában, melynek eredményeképpen 51% hangzott el nők között, és csupán 21.1% férfiak által nőkhöz intézett kontextusban. (Coates, 1993)

Kutatások szerint, amikor a nők több **hezitációs jelenséget** használnak mint például:” azt gondolom, biztos vagyok benne, tudod, ilyen, talán”, akkor puhatolóznak, bizonytalanságot fejeznek ki, néhol gyengeséget sugallnak ahogy ezt *Bent Preisler* 1986-os Lancaster-i kutatásában kifejtette. Eredményeiben rávilágított, hogy a férfiak kevesebb diskurzus jelölővel éltek, mert nem akarták felfedni magukat és olyan közömbös témákról beszélgettek mint hétköznapi események, utazás és sport. (Coates, 1993) Hasonló eredményre jutott *Fishman* is aki 52 órás párbeszédet rögzített három amerikai párnál, és arra a következtetésre jutott, hogy a nők ötször annyi „tudod” kifejezéssel éltek mint férfitársaik. Fishman az „ugye” **partikulát** és az utókérdést is vizsgálta a nemek tekintetében. A gyakoriság tekintetében 87:29 arányában, a nők háromszor annyi utókérdéssel éltek mint a férfiak. (Coates, 1993)

A kutatómunkáknak köszönhetően a hetvenes években kutatási programok, tanszékek alakultak a férfiak és a nők eltérő nyelvhasználatára, mi több, a gendernyelvészet bevonult az egyetemi oktatásba is (Huszár 2009).

3. Anyag/módszer

Kutatásom az egynyelvűek és görög-magyar kétnyelvűek kommunikációjának vizsgálatát képezi a nemek tükrében.

Ebben az esettanulmányban az empirikus kutatásomnak arra a részére kívánok fókuszálni, ami az **egynyelvűek diskurzusát** elemzi a két nem tekintetében. Az esettanulmányban egy változót, nevezetesen a nemek közötti lingvisztikai különbséget vizsgálom, szociális hovatartozástól függetlenül. Mivel a vizsgálat populációját öt fő – két nő és 3 férfi – alkotta, az öt főt nemük szerint két csoportra osztottam. A további csoportbontás a populáció kis száma miatt nem hozott volna reprezentatív eredményeket. A kísérletben résztvevők kora 22-26 év között volt. Az egyének jól ismerték egymást, közös, többnapos kirándulásra indultak. Végzettségüket tekintve egy diplomás, két diploma előtt álló, és két szakmunkásképzőt végzett egyén volt. Helyszínül egy gépjárművet választottam, ahol egy többórás utazás keretében, a kísérleti személyek helyhez kötötten (maximum 5 személy), kötetlen, spontán nyelvi megnyilatkozásokat tettek. Az utazás első húsz perce után észrevették, a diktafont, ekkor közöltem velük, hogy a hanguk rögzítésre kerül és a kutatásom részét fogja képezni. Barátaim nem ellenkeztek és beleegyezésüket adták a hangrögzítésbe, majd a későbbi adatfeldolgozásba.

A hangfelvétel rögzítése után a hanganyagot jegyzőkönyv formájában leírtam, majd a korpuszt, a nyelv különböző szintjein elemeztem a nemek vonatkozásában. Az elemzett nyelvi szintek magukba foglalják a fonetika, lexika, szintaxis és a kommunikatív stratégia szintjét.

4. Eredmények

4.1. Fonetikai szint

A fonetikai szinten három jelenséget vettem figyelembe, nevezetesen a hangkihagyásokat, az asszimilációs hangkihagyásokat és az asszimilációt. A vizsgált korpuszban a férfiak és a nők az alábbi hasonulásokat és hangkihagyásokat produkálták:

Fonetika	nő	Férfi
Hangkihagyás	70	244
Asszimilációs hangkihagyás	6	17
Asszimiláció	6	10

A táblázatból látható, hogy a férfiak több mint háromszor annyi hangkihagyást, közel háromszor annyi asszimilációs hangkihagyást, és közel kétszer annyi asszimilációt képeztek, mint nő társaik. A beszédsebességük, a kompetitív stílusuk, ami a szó megragadására és a szerep fenntartására irányult, mind lehetővé tette, hogy többször részese lehessenek a kommunikációnak, és egymást „túllicitálják” mondani-valójukkal, és nő társaikat „visszaszorítsák” a diskurzus folyamán. A fonetikai képzéseket az alábbi példák illusztrálják:

i, Hangkihagyás: „azér, mer, mittuomé, péá, tuod, akko, há, miko, ezér, mouk, teát, kéezi, mér, mihá, szóal, moom,, fie, miéta, rendszá, főivtam, téé, elmenjé, küönben, szentem”

ii, Hangkihagyás asszimilációval kombinálva (zöngétlenedés): „asszem, aszongya, aszitem”

iii, Asszimiláció: „mosse, kézzeld, tennap, asse, esse”

4.2. Lexika

A lexika szintjén, elsősorban a **jelzők** gyakoriságát vizsgáltam, figyelembe véve olyan mellékneveket is, melyeket a gendernyelvészeti szakirodalom néhány képviselője (Lakoff, Jespersen, O' Bar, Atkins) úgynevezett „üres, feminin” kifejezésként aposztrofál ld. „aranyos, mesés, isteni”.

Lexika/jelzők használata	nő	Férfi
Aranyos	1	1
Mesés	---	1
Halál	---	4
Isteni	3	1
Gyönyörű	----	1

Lexika/jelzők használata	nő	Férfi
Undorító	2	----
Iszonyú	1	3
Durva	1	3
Baromi	2	3
Tök	8	3
Borzasztó	4	2

Az „üres, feminin” jelzőket nézve, a nők, egy jelzőtől eltekintve (aranyos), háromszor annyi „isteni” jelzőt használtak mint a férfiak, ugyanakkor a „gyönyörű” jelzővel férfi élt csak a vizsgált korpuszban. A negatív konnotációjú jelzőkből, összességében, viszont a nők használtak többet.

A lexika szintjén megvizsgáltam az indulatszavak és a káromkodást kifejező lexémák arányát is, amiket az alábbi táblázatok szemléltetnek.

Lexika/indulat szavak	nő	Férfi
Júj	15	----
Jaj	13	----
Hú	1	2
Ne	2	---
Úristen	3	----

Jaj Istenem	1	---
-------------	---	-----

	Nő	Férfi
Káromkodás	19	42

A vizsgált korpusz eredménye igazolta a szakirodalmat abban a tekintetben, hogy a nők több **indulatszóval** élnek, mint férfitársaik. (Wardhaugh, 2010), (O' Connel, 2004)

A férfiak, több mint kétszer annyi **káromkodást kifejező lexémával** éltek, mint nő társaik a vizsgált anyagban. Számos kutatás ugyancsak ezt az eredményt igazolta, mivel a nők inkább hajlottak az eufemizált nyelvhasználatra, mint férfitársaik, ami részben a nők szocializációjából, a feljük irányuló társadalmi elvárásokból, és a neveltetésükből is adódik kora gyermekkortól.

4.3. Szintaxis

Szintaktikai hibák nagyon gyakran fordultak elő a vizsgált korpuszban, ami alatt a mai köznyelvi, kodifikált grammatikának ellentmondó jelenségeket értjük. (Gósy, 2004). Összefoglalóan, olyan megakadás jelenségekről van itt szó, ami a beszélő beszédtervezési és beszédkivitelezési bizonytalanságainak valamennyi megjelenési formáját tartalmazza. (Gósy, 2002) Ezek a hibák adódhatnak újraindításból, kontaminációból és egyéb megakadás jelenségből is.

NŐ	24
FÉRFI	53

Az alábbi mondatok azokat a példákat illusztrálják, ahol csak az adott kontextusból következtethetünk a mondat értelmére, mert szintaktikailag mind hibásak. A beszédsebességet, a szerep fenntartást, az asszertív stílust sem szabad figyelmen kívül hagyni a mondatok kivitelezését tekintve, továbbá azt sem, hogy a legtöbb empirikus kutatás konklúziója a férfiak nem sztenderd nyelvhasználatára hívja fel a figyelmet. A szintaktikai hibákat illetően, a vizsgált mintában, a férfiak kétszer annyi szintaktikai hibát vétettek, mint nő társaik.

- „Hát má, pe, hát érted”
- „Tumultus van de itt.”
- „Olyan nincs, hogy ki, olyan nekem megmondták a tanárok, hogy olyan nincs, hogy kitűnő”
- „Semmi, semmi kolbászokról”
- „Náluk a koldusokat, tehát olyan, mint Allahnak mit tudom én Isten csapása, és pénzt szoktak adni”
- „El kellett hogy költözzenek, mert onnan, mert a fickónak a fejével akarták betörni a szélvédőt”

- „Halál ilyen, ilyen, ilyen kis bajor haláli volt.”
- „Szegény fater ismert olyan kis utcákat, mert én hordtam neki a kaját.”
- „Jaj de jó, mert én farmert szeretnék, anyuék is akarnak, farmerek is vannak?”
- „Én meg a Pinokkiót, na ne!”
- „Nem tudom, hogy át tudunk-e”
- „Igen, igen délután kettőkor lesz, meg operációs rendszerek”
- „Ha esetleg esne a hó, szerintem lehetne ott szánkót valahonnan”
- „Kiderült, hogy a hapsi, ilyen ötletszerűen mindenkinek karó”
- „Kimásolták a tankönyvekből, szal ilyen szinten terjedt, mert rengeteget, tudod képeket is illusztráltam” (idézet a transzkripcióból.)

4.4. Kommunikatív stratégia

A kommunikatív stratégia kapcsán megvizsgáltam az „ugye” partikula, a hümmögés („ühü”, „aha”), az egyidejű beszéd, a bók, hezitációs jelenségek, pletyka információk, közbevágások, imperatívuszok és a témaváltások arányát a nemek tekintetében. Ezekből a lingvisztikai elemekből két vonatkozásban nem igazolódtott a szakirodalmi háttér, nevezetesen a **hezitációs jelenségek**, és az **utasítások** arányában. A saját korpuszomban – ahogy azt a táblázat is szemlélteti – a nők kevesebb hezitációs jelenséggel éltek, mint férfitársaik, ugyanakkor több direktívát használtak.

Kommunikatív stratégia	nő	férfi
„Ugye?” partikula	21	19
Hümmögés	85	26
Egyidejű beszéd	2	9
Bók	6	----
Hezitációs jelenség	86	92
Pletyka	30	52
Közbevágás	42	169
Utasítás	32	27
Témaváltás	62	78

A több női utasítás ellenére a nők olyan csillapító stratégiát is alkalmaztak, mint: „próbáld meg”, „csak sikerül”, „nyugodtan”, „légy szíves”. A nők, a **közbevágások** esetében, gyakran éltek bocsánatkéréssel: „Igen, mondjad csak...”. A közbevágásuk negyedannyi volt, mint férfitársaiké. A férfi dominancia, az asszertív stílus és a versenyszellem a közbevágások tekintetében nyilvánult meg a legszembetűnőbben. A közbevágásokat követően, a nőket kevesebb megnyilatkozás, lelassultabb beszédtempó, és háttérbe vonulás jellemezte.

A kommunikáció során a nők több „ugye” **partikulát** alkalmaztak, ami inkább bizonytalanságból, visszacsatolás igényből, megerősítésből adódott, mint provokációból.

A **hümmögést** („aha”, „ühü”) a nők több mint háromszor annyiszor használták, mint a férfiak, ami empátiáról, pozitív visszacsatolásról, bátorításról és elfogadásról tesz tanúbizonyságot. A hümmögés elősegíti a kommunikáció menetét, és folyamatosan azt bizonyítja, hogy a vevő, aki dekódolja az üzenetet, figyeli és megerősíti az adót, feltéve, ha nem burkolt közömbösségről van szó, ami a vizsgált diskurzust nem jellemezte.

A **bók** száma nem összevethető, mivel a férfiak egyetlen bókkal sem éltek, a nők viszont hat alkalommal is:

- „Jó illatod van”.
- „Gyönyörű szép szemed van.”
- „Gyönyörű kék.”
- „Helyes nővére van, nekem nagyon tetszik.”
- „Nagyon szép szemed van.”
- „Nekem nagyon tetszik.”

(idézet a transzkripcióból)

Mivel a nők témaválasztásban inkább hajlanak a kinézet, az öltözködés megbeszélése felé, mint férfi társaik, így érthetőbb, hogy több pozitív visszacsatolást alkalmaztak a megjelenés tekintetében. A felmérések szerint, a nők, a kinézet mellett olyan témákat is preferálnak, mint: személyes problémák, életstílus, család, és érzelem. A férfiak szívesebben folytatnak diskurzust a politikáról, sportról, munkáról, jogi dolgokról, és az adóról. (Wardhaugh, 1995), (Coates, 1993). Jelen korpuszomban a nők az oktatás, az időjárás, és a megjelenés témakörökhöz fűztek véleményt, míg a férfiak a közlekedésről, szállásról, szegénységről, a korrupcióról, rendőrségről, oktatásról és politikáról kommunikáltak leginkább. A **témaváltást** a férfiak kezdeményezték, többször szakították meg az eredeti témát, és váltottak újra.

A **hezitációs jelenségeket** összességében vizsgálva, ebben a korpuszban, nem tapasztalhatunk szignifikáns különbséget, annak ellenére, hogy a férfiak minimálisan több hezitációs jelenséggel éltek. A „tudod” kifejezéssel a nők 51-szer éltek, míg a férfiak 43-szor. Ugyanakkor az „ilyen”, „olyan” névmásokat vizsgálva, a nők 35-ször, a férfiak 49-szer alkalmazták a kommunikációjuk során. A „tudod” kifejezés használatánál, a beszélő nemcsak hezitál, hanem olykor megerősítésre is szüksége van, melyet jelen esetben a nők igényeltek többször. Az „ilyen, olyan” névmások használata hezitálásra, bizonytalanságra utal, mely inkább a férfiaknál volt szembevetendő.

Az **egyidejű beszédhez** mintegy predikcióként, a férfiak 4-szer annyi esetben folyamodtak, mint nőtársaik. Előre megéreztek, és befejezték az előttük beszélő mondatát.

„ Hogyha mindent, és most nem az adózásra gondolok, más egyéb dolgokra, ha mindent

„törvényesen és rendesen csinálna”

„ Lementem

szakirodalmat. Nevezetesen abban, hogy a férfiak több szintaktikai hibát vétettek, több káromkodást kifejező lexémát alkalmaztak, és többször szakították félbe az előttük beszélőt. Témát sűrűbben váltottak, és az egyidejű beszédet is többször alkalmazták. Stílusuk kompetitív volt, és nehezen hajlottak a kompromisszumkészségre. A nők gyakrabban használták az „isteni” jelzőt, az „ugye” partikulát, az indulatszavakat, és több hümmögéssel, és „tudod” diskurzusjelölővel éltek. Amiben a vizsgált korpuszom nem támasztotta alá az általam vizsgált szakirodalmat, az a nők által preferált direktívák, a férfiak által ugyancsak használt „üres, feminin” attribútumok, mint „gyönyörű, isteni, mesés, aranyos”, és az összességében tekintett hezitációs jelenségek száma, ami a férfiaknál mutatott valamivel nagyobb arányt .

Irodalom

- Coates, J. 1993 *Women, men and language*. London: Longman.
- Emler, N. 1994 *Gossip, reputation and social adaptation* in Good gossip. Wichita: University Press of Kansas.
- Gósy, M. 2002 *A megakadásjelenségek eredete a beszédprodukción tervezési folyamatában*. Budapest: Magyar Nyelvőr
- Gósy, M. 2004 *Nyelvbontás-Korpusz, Tanulmányok*. Budapest: MTA Nyelvtudományi Intézet.
- Huszár Á. 2009 *Bevezetés a gendernyelvészetbe*. Budapest: Tinta Könyvkiadó
- Lakoff, R. 1975 *Language and woman's place*. New York: Harper and Row.
- O' Connel, D. C. 2004. *Dialogicality in TV news interviews*. Elsevier Science
- Szvetelszky, Zs. 2002. *A pletyka*. Budapest: Gondolat Kiadói Kör
- Wardhough, R. 1995. *Szociolingvisztika*. Budapest: Osiris-Századvég
- Wardhough, R. 2010. *An introduction to sociolinguistics*. Chichester: Wiley-Blackwell